

Свиридюк В. Мовний портфель як сучасний засіб навчання в умовах самостійної роботи майбутніх викладачів німецької мови. *Освіта. Інноватика. Практика*, 2023. Том 11, № 3. С. 32-38. DOI: 10.31110/2616-650X-vol11i3-005

Svyrydyuk V. Movnyi portfel yak suchasnyi zasib navchannia v umovakh samostiinoi roboty maibutnikh vykladachiv nimetskoï movy [Language portfolio as a modern teaching tool in the process of independent work of future german language teachers]. *Osvita. Innovatyka. Praktyka – Education. Innovation. Practice*, 2023. Vol. 11, No 3. S. 32-38. DOI: 10.31110/2616-650X-vol11i3-005

УДК 378.016:811.111

DOI: 10.31110/2616-650X-vol11i3-005

Віра СВИРИДЮК

Київський національний лінгвістичний університет, Україна

<https://orcid.org/0000-0003-2343-3725>

vira.swyrydyuk@knl.u.edu.ua

МОВНИЙ ПОРТФЕЛЬ ЯК СУЧАСНИЙ ЗАСІБ НАВЧАННЯ В УМОВАХ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

Анотація. У статті розглядаються можливості використання мовного портфеля для організації і оптимізації самостійної навчальної діяльності майбутніх викладачів з метою оволодіння міжкультурною іншомовною комунікативною компетентністю. Охарактеризовано мовний портфель як засіб навчання іноземної мови і культури. Окреслено його структурні складові та їх функції під час формування навичок і вмінь німецькомовного спілкування. Наведено приклади змістових складових для самоконтролю і самооцінювання мовленнєвих продуктів у говорінні. Проілюстровано бланк самооцінювання для визначення рівня міжкультурного аспекту, який охоплює культурологічний і комунікативний складники та культурний релятивізм у контексті комунікації німецькою мовою.

Проаналізовано фахову літературу з проблеми використання мовного портфеля і зазначено його інновативність щодо створення можливостей індивідуалізації освітньо-виховного процесу і творчого підходу до оволодіння міжкультурною іншомовною комунікативною компетентністю.

Використання мовного портфеля майбутніми викладачами надає освітньому процесу інноваційних характеристик, що стимулює індивідуальну, групову самостійну роботу з метою удосконалення німецькомовних навичок і вмінь на міжкультурному рівні. Представлені зразки бланків самооцінювання у говорінні можуть бути упроваджені в освітньо-виховний процес майбутніх викладачів німецької мови.

Автор описує компоненти мовного портфеля, зокрема "Мовний паспорт", "Мовну біографію", "Досьє" та зазначає їх зміст. У статті розмежовуються стандартизовані європейські мовні портфоліо та мовні портфоліо, які можуть слугувати окремо для досягнення мовних, мовленнєвих, лінгвосоціокультурних цілей і поєднуватись із навчально-методичним матеріалом з дисципліни німецької мови.

Наведено ряд переваг упровадження мовного портфеля з метою моделювання німецькомовного середовища за допомогою інтернет-технологій, зокрема блогу, що надає зручності для його використання.

Ключові слова: мовний портфель; майбутні викладачі німецької мови; міжкультурна іншомовна комунікативна компетентність; освітньо-виховний процес; самостійна робота.

Vira SVYRYDYUK

Kyiv National Linguistic University, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0003-2343-3725>

vira.swyrydyuk@knl.u.edu.ua

LANGUAGE PORTFOLIO AS A MODERN TEACHING TOOL IN THE PROCESS OF INDEPENDENT WORK OF FUTURE GERMAN LANGUAGE TEACHERS

Abstract. The article examines the possibilities of using a language portfolio to organize and optimize independent educational activities of future teachers with the aim of mastering intercultural foreign language communicative competence. The language portfolio is characterized as a tool for learning a foreign language and culture. Its structural components and their functions during the formation of skills and abilities of German language communication are outlined.

Examples of content components for self-monitoring and self-evaluation of speech products in speech are given. A self-assessment form is illustrated for determining the level of the intercultural aspect, which covers cultural and communicative components and cultural relativism in the context of communication in the German language.

The professional literature on the problem of using the language portfolio was analyzed and its innovativeness was noted in terms of creating opportunities for individualization of the educational process and a creative approach to mastering intercultural foreign language communicative competence.

The using of the language portfolio by future teachers gives the educational process innovative characteristics, which stimulates individual, group independent work with the aim of improving German language skills and abilities at the intercultural level. The presented samples of self-assessment forms in speaking can be implemented in the educational process of future teachers of the German language.

The author describes the components of the language portfolio, in particular the "Language passport", "Language biography", "Dossier" and notes their content. The article distinguishes between standardized European language portfolios and language portfolios that can serve separately to achieve language, speech, linguistic and sociocultural goals and be combined with educational and methodological material from the discipline of the German language.

A number of advantages of introducing a language portfolio with the aim of modeling the German-speaking environment with the help of Internet technologies, in particular a blog, which provides convenience for its use, are given.

Keywords: language portfolio; future teachers of the German language; intercultural foreign language communicative competence; educational process; independent work.

Постановка проблеми. Ефективність оволодіння міжкультурною іншомовною комунікативною компетентністю (МІКК) певною мірою залежить від якості контролю/ самоконтролю, оцінювання/ самооцінювання, інвентарем яких може виступати європейське мовне портфоліо, яке у вітчизняних методичних працях розглядається як мовний портфель (МП). МП як засіб навчання уможливорює організувати і оптимізувати самостійну роботу майбутніх викладачів в умовах аудиторної і позааудиторної навчально-пізнавальної діяльності, оскільки містить компоненти освітнього процесу, а саме: мовний паспорт, який покликаний допомогти тому, хто вчиться, визначати і усвідомлювати дії, пов'язані із формуванням власного бачення і розуміння навчання іноземної мови і культури (ІМіК); мовну біографію, за допомогою якої можна усвідомити цілі і задачі для ефективного досягнення комунікативної мети у контексті міжкультурного спілкування; дос'є, через зміст якого відбувається здійснення рефлексії на власний індивідуальний освітній процес, на можливості набуття знань і формування іншомовних навичок і вмінь.

Практичність використання МП студентами-магістрантами визначає його зміст, який вдосконалюється і доповнюється викладачем відповідно до тематичного фокусу з дисципліни німецької мови. У контексті особистісно-діяльнісного і комунікативно-діяльнісного підходів до формування МІКК майбутніх викладачів МП є однією із можливостей індивідуалізувати творчий навчально-пізнавальний процес тих, хто є на шляху до оволодіння німецькомовними спілкуванням на міжкультурному рівні.

Аналіз актуальних досліджень. Опрацювання методичної літератури з питань упровадження МП в освітньо-виховний процес дає підстави стверджувати про перспективний статус його використання з метою успішного опанування ІМіК взагалі, та формування МІКК, зокрема. МП – це один із засобів навчання, за допомогою якого уможливорюється організувати навчальний процес у колективній або груповій формі під час аудиторного заняття та оптимізувати самостійну навчальну діяльність у позааудиторних умовах. Ведення педагогічного або наукового дискурсу на основі змісту МП набуває інтенсивності через підвищений інтерес до пред'явлення власного комунікативного продукту, який віддзеркалює особистість студента, його “образ-Я”.

Представлені ідеї застосування мовного портфоліо О.Карп'юк (2008), S.Ballweg, A.Stork (2008), B.Blanc (2021), W.Metzig, M. Schuster (2016) розкривають характерні ознаки МП як засобу навчання і вивчення ІМіК, а саме:

- ✓ документувати власні досягнення в іншомовній комунікативній діяльності;
- ✓ бути показником уміння самостійного оволодіння ІМіК;
- ✓ здійснювати повну автономію у розв'язанні комунікативних задач;
- ✓ бути засобом для порівняння мовно-мовленнєвого розвитку і комунікативної компетентності;
- ✓ надавати можливість вибору засобів, прийомів, методів, способів для здійснення іншомовних дій;
- ✓ контролювати та оцінювати власний навчальний продукт іноземною мовою;
- ✓ удосконалювати навички і вміння навчально-стратегічної компетентності;
- ✓ розвивати почуттєву рефлексію у навчанні та реалізувати прозорість навчальних очікувань, коли іншомовний досвід втілюється у реальне життя лінгвокультурних спільнот.

Виходячи із ознак МП, розуміємо, що МП є засобом цілеспрямованого навчально-методичного матеріалу відповідно до типу і виду мовленнєвих дій незалежно від навчально-пізнавального середовища, що корелює із критеріями оцінювання іншомовних досягнень тих, хто вчиться, і допомагає здійснити саморефлексію на власний рівень володіння навчальними, комунікативними та лінгвістичними навичками і вміннями.

У контексті компетентісно-діяльнісного підходу до формування МІКК майбутніх викладачів німецької мови МП охоплює усі види мовленнєвої діяльності (МД), рівень володіння яких орієнтується на Загальноєвропейські рекомендації Ради Європи [1]. У зарубіжній методиці викладання ІМіК використовують різні види МП відповідно до його цілей і змісту освітньо-виховного процесу. Так, МП може впроваджуватись як інструмент автономного навчання одного із чотирьох видів МД, або однієї із компетентностей, наприклад лексичної, граматичної, фонетичної тощо. Призначенням МП може бути здійснення зворотного зв'язку із навчальним процесом (Show Case), що є дотичним до МП, за допомогою якого ті, хто вчаться, можуть здійснювати самоконтроль і самооцінку [2]. Кожен із МП має свою мету і може поєднуватись із навчально-методичним матеріалом викладача або підручником, що доводить його гнучкість і мобільність в освітньому процесі оволодіння ІМіК.

Аналіз європейських МП вказує на те, що традиційно вони складаються із трьох частин: *мовного паспорта, мовної біографії і дос'є*. Зміст кожного розділу відповідає цілям і змісту етапу навчання ІМіК, віковим і професійним потребам. Відповідно до теоретичних засад МП виконує дві функції під час оволодіння іншомовним спілкування, здійснення самостійної навчальної діяльності, а саме: педагогічну і предметну.

Мета статті – розглянути мовний портфель як сучасний засіб навчання майбутніх викладачів під час самостійної роботи, апелюючи до його змісту.

Для досягнення поставленої мети у науково-методичному дискурсі були використані такі **методи дослідження**. Проаналізовано фахову літературу з проблеми застосування МП з метою організації самостійної навчальної діяльності оволодінням ІМіК; здійснено емпіричний підхід до укладання навчальних інструментів для самоконтролю і самооцінювання оволодіння МІКК та рівня її реалізації у процесі німецькомовного спілкування.

Виклад основного матеріалу. Прозорість і відкритість освітньо-виховного процесу через визначені цілі, укладені бланки для самооцінювання набутих знань і сформованих навичок і вмінь стимулюють внутрішні мотиви, підвищують когнітивний рівень мисленнєво-мовленнєвих дій, реалізація яких набуває інтенсивності та активної творчості тих, хто вчиться.

Предметна функція виконується під час користування змістом МП. Виокремлені цілі, які стоять перед студентам-магістрантами конкретизують поетапність здійснення освітнього процесу, сприяють розумінню розв'язання проблемних задач, створювати комунікативні продукти під час самостійної роботи в аудиторних і позааудиторних умовах. МП підсилює відчуття успіху, який можна застосувати у професійній і особистісній сферах життя, у міжособистісному і міжкультурному спілкуванні німецькою мовою.

Розглянемо першочергово зміст МП, ураховуючи цілі і зміст у процесі формування МІКК майбутніх викладачів німецької мови.

Мовний паспорт є першою частиною навчального документу. Він містить відомості про користувача, його мовний міжкультурний досвід. У першому розділі МП той, хто вчиться, ідентифікує себе як культурну мовну особистість, визначає власний культуромовний рівень набутих знань і сформованих навичок і вмінь іншомовного спілкування німецькою мовою. Майбутні викладачі, документуючи власні досягнення, вчать аналізувати і самостійно конспектувати свої особистісні дані щодо часу, місця, тривалості навчання і вивчення німецької мови і культури, виокремлюють етнолінгвокультурні особливості країн, де німецька мова визначає національність і державність народу. Завдяки мовному паспорту студенти-магістранти формують когнітивно-пізнавальні навички і вміння, систематизуючи знання і розуміння комунікативного досвіду у взаємодії із представниками німецькомовних культур. Крім того, заповнюючи перші сторінки МП, вони удосконалюють комунікативні навички і вміння читання і писемного мовлення з метою сприйняття і розуміння інформації та продукування власних висловлювань. Наприклад, студенти-магістранти формують письмові відповіді на такі запитання: Welche sprachlichen Qualifikationen haben Sie in Deutsch und in anderen Sprachen? Welche Sprachprüfungen haben Sie abgelegt?

Одним із перших завдань у розділі “Мовної біографії” (Sprachenbiografie) є визначення рівня володіння компетентностями, які формуються як “Ich kann-Aussagen” (твердження) відповідно до Загальноєвропейських рекомендацій Ради Європи [1]. Здійснення самооцінювання (Selbsteinschätzung) відбувається на основі представлених характеристик-дескрипторів і критичного мислення. Планування самостійного опанування іншомовною інформацією як метакогнітивна стратегія виступає однією із важливих завдань навчитись укладати покроково дії, які ведуть до кінцевої комунікативної мети міжкультурного спілкування. Самоконтроль і самооцінювання може супроводжуватись об'єктивним тестом, що міститься у МП, результати якого обговорюються з викладачем або взаємооцінюються у групі.

Успішність використання МП залежить від прозорості сформульованих цілей та автентичності їх призначення. Кінцеві цілі мають корелювати із формативним (поточним) і результативним контролем формування іншомовних навичок і вмінь, що у свою чергу супроводжується саморефлексією на якість досягнутого результату. У такий спосіб здійснюється педагогічний взаємозв'язок між усіма ланками освітньо-виховного іншомовного процесу, де провідне місце посідають індивідуалізація і самовідповідальність.

Розділ “Мовної біографії” спрямований на того, хто працює над мовою, на суб'єкта навчально-пізнавального процесу. Підрозділом цієї частини можуть бути робочі бланки для самоконтролю і самооцінювання володіння МІКК, яка охоплює комплекс компетентностей: навчально-стратегічну, лінгвістичну, лінгвосоціокультурну, дискурсивно-компенсаторну, професійну і міжкультурну. До кожної із компетентностей мають бути запропоновані студентам-магістрантам завдання для визначення рівня володіння ними і для усвідомлення подальших іншомовних кроків у формуванні МІКК, які впливають із навчальної програми практичної дисципліни та навчального матеріалу у контексті тематичного плану.

Таким чином метод проблемного навчання [3] органічно поєднується із використанням МП, що створює передумови для майбутніх викладачів вибирати і робити апробацію когнітивно-комунікативних стратегій відповідно до здійснення мисленнєво-мовленнєвих дій.

Майбутні викладачі – це фахівці ІМіК із першим рівнем (бакалаврським) вищої освіти, їхні уміння володіння ІМіК відповідно до Типової програми з німецької мови, укладеної згідно із Загальноєвропейськими рекомендаціями підлягають оцінці досвідченого користувача з рівнем C1, а мета – досягти рівня C2.2.

Як свідчить аналіз стандартизованих європейських мовних портфоліо, розділ “Мовної біографії” може доповнюватись різноманітними бланками для самоконтролю/ самооцінювання як видів МД, так і окремих компетентностей, які охоплюють у своїй сукупності іншомовному комунікативну компетентність у контексті міжкультурного спілкування.

Як приклад пропонуємо розглянути укладені бланки для самоконтролю /самооцінювання продуктів мовленнєвої діяльності у говорінні, які є об'єктами під час формативного контролю, зокрема для монологічного (Див табл.1) та діалогічного мовлення (Див.табл.2).

Таблиця 1.

Бланк для самоконтролю і самооцінювання монологічного мовлення

Bewertungsbogen zur Selbstkontrolle beim mündlichen Bericht

***- Ich kann sehr gut; **- Ich kann gut; * - Ich kann

Kriterien	***	**	*
Inhalt: ✓ präzise Darstellung ✓ angemessener / variabler Wortschatz ✓ klare und natürliche Sprache ✓ Redemittel Organisation: ✓ logischer Aufbau (Einleitung - Umfang ca. 1-2 Sätze; ✓ Hauptteil, Schluss - Umfang ca. 2 Sätze) ✓ Kohärenz - Textkonnectoren Sprachrichtigkeit und Sauberkeit: ✓ richtige Aussprache, Intonation und Betonung ✓ lexikalisch-grammatische Korrektheit ✓ breites Spektrum sprachlicher Mittel ✓ freie Rede ✓ idiomatische Wendungen ✓ phraseologische Einheiten			
Redezeit: mind. 4 Min.			
Meine Kommentare:			

Таблиця 2.

Бланк для самоконтролю і самооцінювання діалогічного мовлення

Bewertungsbogen zur Selbstkontrolle beim dialogischen Sprechen

***- Ich kann sehr gut; **- Ich kann gut; * - Ich kann

Kriterien	***	**	*
Inhalt: ✓ klare und Darstellung ✓ angemessener / variabler Wortschatz ✓ natürliche Sprache ✓ Umformulierungen zur Verständigung ✓ Normen der verbalen und nonverbalen (Stimme ✓ Augenkontakt, Abstand zwischen Ihnen und anderen Menschen) ✓ Verhaltensweise Organisation: ✓ angemessene Reaktion ✓ relevante Repliken, Sätze, Texte, die sich auf den Gesprächspartner beziehen und ihre kommunikatives Verhalten beeinflussen Sprachrichtigkeit und Sauberkeit: ✓ richtige Aussprache, Intonation und Betonung ✓ lexikalisch-grammatische Korrektheit ✓ breites Spektrum sprachlicher Mittel ✓ idiomatische Wendungen ✓ phraseologische Einheiten ✓ Partikeln ✓ Flüssigkeit			
Redezeit: 5 Min.			
Meine Kommentare: Wenn ich etwas nicht verstehe, sage ich dann:			

Як бачимо, бланки для самоконтролю містять критерії для самооцінювання, до яких входять зміст висловлювання, організація тексту, перелік лексико-граматичних засобів, які визначають коректність і грамотність висловленого тексту, а також є національно-культурними характеристиками тексту. Крім того, у бланках зазначаються кількісні критерії, зокрема тривалість говоріння, що є регулятором у підготовці до презентації продукту під час аудиторної самостійної роботи.

Таким чином, функціонування МП в іншомовному освітньому процесі майбутніх викладачів німецької мови сприяє:

- ✓ самостійному моделюванню німецькомовного середовища;
- ✓ організації власної навчальної траєкторії із оптимальним вибором методів, прийомів, способів для удосконалення продуктивних і рецептивних видів МД;
- ✓ розвитку здібностей критичного мислення;
- ✓ визнавати власний прогрес, використовуючи цілеспрямовано німецьку мову;
- ✓ брати на себе відповідальність за навчальні дії і доцільність їх застосовувати на певному етапі розв'язання проблемної задачі;
- ✓ створювати власні навчальні, мовленнєві продукти, призначення яких презентувати власний успіх і переносити у нові умови життєдіяльності, що потребує гнучкості знань і вмінь відповідно до комунікативної ситуації.

Центральною ланкою європейського мовного портфоліо є самооцінювання із дескриптором "Я можу" - "Ich kann-Aussagen" [4], орієнтоване на визначення в автономному режимі ключових когнітивно-комунікативних стратегій, від яких залежить якість результату міжкультурної комунікації відповідно до мети і завдання мовця. Зразком такого самооцінювання можуть бути виокремлені дескриптори відповідно до кожної із компетентностей, що підсилює компетентісно- й особистісно-діяльнісний підходи до формування МІКК майбутніх викладачів, а також відцентровує ознаки європейського мовного портфоліо як навчального засобу в умовах євроінтеграції освітньо-наукового процесу. Крім того, у такий спосіб самоконтроль і самооцінювання, які є взаємопов'язаними і неподільними у процесі МІКК, і визначають результативність досягнення іншомовних цілей, а саме: у навчально-стратегічному, комунікативному і лінгвістичному аспектах. Наведемо приклад бланку для самоконтролю і самооцінювання міжкультурної компетентності у процесі здійснення німецькомовних дій (Див.табл.3), де студенти-магістранти визначають свій рівень навчальних досягнень культурологічного і комунікативного аспектів, а також рівень культурного релятивізму – ставлення/відношення до чужої культури. Цим самим визначається міжкультурний рівень готовності до спілкування із представниками чужих лінгвокультур.

Таблиця 3.

Bewertungsbogen für Interkulturelle Kompetenz beim Deutschlernen

Markieren Sie für "Sehr gut" - ***, für "Gut" - **, und "Man muss lernen" - *.

Im kulturwissenschaftlichen Aspekt	
Ich kann ✓ Wissen und Können über die Kultur des eigenen und deutschsprachiger Länder erwerben; ✓ der kulturellen Assimilation in den lebenswichtigen Standardsituationen bewusst werden; ✓ Neugier, Offenheit und Verständnis bezüglich der fremden lebenswichtigen Position entwickeln; ✓ komplizierte kommunikative Aufgaben in den nicht standardmäßigen Kommunikationssituationen anhand eines Konsenses lösen; ✓ Die Bestandteile der eigenen und einer deutschsprachigen Kultur bestimmen, z.B. Symbole, Helden, Rituale, Werte***(Machen Sie eine Übung).	
Im kommunikativen Aspekt	
✓ einen Prozess des Diskurses analysieren: wie gut eine Aussage/Intention die Wirklichkeit der Situation in den national-kulturellen Bedingungen (Umständen) widerspiegelt; ✓ kognitiv-kommunikative Fähigkeiten in diversen Kommunikationsbereichen benutzen, um die Unterschiede und das Gemeinsame zwischen den national-kulturellen Phänomenen zu unterstreichen; ✓ Normen des kommunikativen Verhaltens, der Sprachetikette in der Muttersprache und in den deutschsprachigen Linguokulturen anwenden; ✓ Informationen über die kulturellen Werte und weltanschaulichen Vorstellungen in den eigenen und deutschsprachigen Kulturen wahrnehmen und verstehen.	

Bezüglich des kulturellen Relativismus (der Einstellungen) ✓ mithilfe des interkulturellen Wissens verdeutlichen, wie Traditionen eine sozialgeprägte Erfahrung eines Volkes beeinflussen: in der eigenen Kultur und den deutschsprachigen Kulturen; ✓ mit den deutschsprachigen Gesprächspartnern interagieren und diverse kommunikative Schwierigkeiten, die mit Stereotypen und Vorurteilen verbunden sind, überwinden; ✓ Sprache und Kultur aus der Sicht auf die kulturell spezifischen lexikalisch-phraseologischen Einheiten verbinden (referenzieren); ✓ mich in einer deutschsprachigen Umgebung an die neuen Kommunikationssituationen anpassen; ✓ mich in der neuen Kommunikationssituation zurechtfinden; ✓ meine Erfahrungen aus verschiedenen lebenswichtigen Situationen mit den deutschsprachigen Gesprächspartnern austauschen und mich durch die Erweiterung des sprachlichen Weltbildes, die Vertiefung des weltanschaulichen Wissens und das Bewusstsein der nationalen Mentalität weiter entwickeln.
*** Übung: Beschreiben Sie ein spezifisches Zwiebel-Diagramm von G.Hofstede für Ihre eigene ukrainische Kultur; versuchen Sie die repräsentativsten Bestandteile der Kultur: Symbole, Helden, Rituale und Werte zu erfassen.

Педагогічний досвід свідчить, що у нинішніх умовах з огляду на важливість індивідуалізації навчального процесу і самовідповідальність за нього, автори пропонують модифіковані мовні портфоліо у рамках підручників, які укладаються згідно із рівнями Загальноєвропейських рекомендацій з мовної підготовки.

В умовах науково-технічного прогресу набуває доцільності формат електронних мовних портфоліо (ePortfolio або digitales Portfolio) <https://www.portfoliobox.net/ru/signup> або, наприклад, E-Portfolios mit Mahara.. Завдяки можливостям інтернет-технологій упровадження такого формату МП стає також доцільним, оскільки відбувається оптимізація самостійної навчальної діяльності у позааудиторних умовах незалежно від часу і місця перебування того, хто вчиться.

Так як інтернет-технології є невід'ємним складником інноваційного інвентаря іншомовного освітнього процесу, то сторінки МП можуть бути розміщені на блозі, зразок якого демонструємо за адресою <https://veraslingua.blogspot.com/>. Блог має ряд переваг з огляду на те, що може постійно доповнюватись і удосконалюватись необхідними навчально-методичними матеріалами, зокрема словниками, лінгвокраїнознавчою інформацією із посиланнями на веб-сторінки певної німецькомовної країни; лінгвокультурологічними текстами із покликаннями на відповідну літературу лінгвокультурних спільнот. Крім того, формування професійно спрямованих навичок і вмінь покращується за рахунок можливих прикладів і зразків різноманітних навчальних платформ для розроблення вправ і завдань як для власних потреб з метою розв'язання комунікативних задач, так і з перспективою на педагогічно-викладацьку діяльність. Крім того, у межах культурологічного підходу у розпорядженні майбутніх викладачів повинен бути підрозділ присвячений самоудосконаленню навичок і вмінь міжкультурного спілкування, розумінню власної самобутності і розширенню свідомості про культури тих країн, мова яких вивчається.

Таким чином, другий розділ "Мовної біографії" у МП для організації самостійної роботи майбутніх викладачів з метою опанування МІКК може пропонувати студентам-магістрантам чотири підрозділи:

- 1) робочі бланки із проблемними завданнями для самоконтролю і самооцінювання досягнутого рівня володіння МІКК;
- 2) навчальні рекомендації щодо ефективності організації самостійної роботи в автономному режимі;
- 3) контрольні бланки для самоконтролю і самооцінювання видів мовленнєвої діяльності і мовних компетентностей;
- 4) бланки із завданнями для розвитку продуктивних і рецептивних видів мовленнєвої діяльності з метою поглиблення культурологічного досвіду і перспективою на навчання упродовж життя.

Третій розділ МП "Дос'є" (Мої успіхи) орієнтує майбутніх викладачів на визначення власних досягнень, які є мовними, мовленнєвими (вербальними і невербальними) продуктами самостійної навчальної діяльності. У режимі повної автономії студенти-магістранти наповнюють самостійно третій розділ тими іншомовними матеріалами, які на їхню думку є найбільш удалими для презентації на занятті, або значущі для подальшої навчальної чи науково-дослідницької роботи. У цьому розділі студенти-магістранти можуть виконувати усно- писемномовленнєві завдання (переказ, нотатки, конспект тощо), долучаючи їх до МП, а також доповнювати його URL-покликаннями на електронний продукт, який може містити аудіо- або відеоматеріали, напрацьовані за певний період часу, наприклад, youtube-презентації, блоги, padlet-розробки.

Невід'ємним компонентом використання МП є процес рефлексії, умовиводу на основі здійснених мисленнєво-мовленнєвих дій, зворотний зв'язок із викладачем і учасниками освітнього процесу. У співпраці вибудовується формативна (процесуальна) діагностика як передумова самоконтролю, завдяки чому формується глибоке розуміння самостійної навчальної діяльності.

Головним засобом для здійснення формативної діагностики виступають бланки із завданнями для самоконтролю, розроблені викладачем на основі автентичного іншомовного матеріалу, зокрема художніх фільмів, радіо- телепередач, статей із журналів і газет тощо.

Висновки. У руслі нашого наукового дискурсу зазначимо, що МП у методичній системі формування МІКК майбутніх викладачів німецької мови повинен відповідати вимогам Типової програми з німецької мови та ураховувати можливості його гармонійного поєднання із підручниками, які слугують основним засобом навчання. Єдність навчально-методичного матеріалу і змісту МП, зокрема цілей, вибудовує прозору і логічну послідовність використання методів, прийомів і способів у самостійній роботі із частковою і повною автономією.

Можна стверджувати, що упровадження МП будь-якого формату як засобу рефлексивного навчання зміщує акцент під час оволодіння ІМіК із навчання на їх вивчення, тобто безпосередньо на самостійну навчальну діяльність того, хто вчиться.

Перспективи подальших досліджень. Перспективи подальших науково-методичних розвідок полягають у розробці мовного портфеля для формування МІКК майбутніх викладачів німецької мови та його реалізації в освітньо-виховному процесі з метою удосконалення та оптимізації самостійної навчальної діяльності в аудиторних і позааудиторних умовах.

Список використаних джерел

1. Ніколаєва С.Ю. *Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання*. К.: Ленвіт, 2003. С. 157.
2. Blanc B. Lieger C. *Portfolio in der Schule Anregungen für Schulleitungen und Lehrpersonen*, Zürich, 2021. S. 10.
3. Свиридюк В.П. Використання методу проблемного навчання у процесі формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетентності майбутніх викладачів німецької мови. *Освіта. Інноватика. Практика*, 2022. Том 10. № 5. С.27-33.
4. Ballweg S., Stork A. DaF-Lehrende und das Europäische Sprachenportfolio. *Info DaF* 35, 4, 2008. S. 390–400.
5. Європейське Мовне Портфоліо: Методичне видання / Уклад. О.Карп'юк. Тернопіль: Лібра Terra, 2008. 112 с.

References

1. Nikolaieva S.Iu. *Zahalnoievropeiski Rekomendatsii z movnoi osvity: vyvchennia, vykladannia, otsiniuvannia*. K.:Lenvit, 2003. C. 157.
2. Blanc B. Lieger C. *Portfolio in der Schule Anregungen für Schulleitungen und Lehrpersonen*, Zürich, 2021. S. 10.
3. Svyrydiuk V.P. Vykorystannia metodu problemnoho navchannia u protsesi formuvannia mizhkulturnoi inshomovnoi komunikativnoi kompetentnosti maibutnikh vykladachiv nimetskoï movy. *Osvita. Innovatyka.Praktyka*, 2022. Tom 10. № 5. S.27-33.
4. Ballweg S., Stork A. *DaF-Lehrende und das Europäische Sprachenportfolio*. *Info DaF* 35, 4, 2008. S. 390–400.
5. *Ievropeiske Movne Portfolio: Metodychne vydannia / Uklad. O.Karpiuk*. Ternopil: Libra Terra, 2008. 112 s.